

Asia: VN/34144/2023

## **Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **1. Edustaako vastaaja**

Jotakin muuta

#### **2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saatavuuden parantamisesta?**

Kyllä

#### **Ehdotetut toimet kohtaan 2:**

-

#### **3.1 Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa**

Kyllä

#### **Ehdotetut toimet kohtaan 3.1:**

-

#### **Muita huomioita kohtaan 3.1:**

-

#### **3.2 Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa**

Kyllä

#### **Ehdotetut toimet kohtaan 3.2:**

-

#### **Muita huomioita kohtaan 3.2:**

-

### 3.3 Kouluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

#### Ehdotetut toimet kohtaan 3.3:

-

#### Muita huomioita kohtaan 3.3:

-

### 3.4 Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

#### Ehdotetut toimet kohtaan 3.4:

-

#### Muita huomioita kohtaan 3.4:

Lakiesitykseen on kirjattu, että suun terveystarkastuksen ajankohta korkeakouluopiskelijoiden osalta määräytyy terveystarkastuksen perusteella. Näin on tähänkin asti toimittu, mutta terveystarkastukseen vastaa vain noin 30 % opiskelijoista. Korkeakouluopiskelijoita ei voida velvoittaa vastaamaan kyselyyn.

### 4. Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä terveystarkastuksesta terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Kyllä

#### Ehdotetut muutokset kohtaan 4:

Lakiesitykseen on kirjattu, että toisen asteen aikuisopiskelijoiden terveystarkastus muutettaisiin sähköisen terveystarkastuksen perusteella tarveperustaiseksi. YTHS:llä on toimittu näin jo vuosien ajan.

Korkeakouluopiskelijoiden kohdalla suurin ongelma on ollut se, että vastausprosentti terveystarkastukseen on jäänyt alhaiseksi. YTHS:lla on käynnissä uuden digitaalisen asiointialustan käyttöönotto, jonka myötä terveystarkastus saa merkittävästi paremmin näkyvyyttä.

YTHS ehdottaa, että rakennettaisiin kansallinen terveystarkastus, joka täydentyisi asiakkaan elämän varrella hänen asiakkuutensa siirtyessä esim. opiskelijaterveydenhuollon, puolustusvoimien, työterveyden välillä ja hyvinvointialueiden välillä. Kaikilla tahoilla tulisi olla esim. kannan kautta näkyvyys soveltuvien osien ja asiakkaan näkökulmasta kyseiseen datan ja kaikkien tahojen tulisi voida hyödyntää sitä. Nykytilanteessa eri em. tahot käyttävät turhaan voimavaroja kartoittaakseen asiakkaan tilannetta yhä uudelleen.

### 5. Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten toteuttamiseksi?

Kyllä

**6. Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuksien ja suositusten päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimenpide riittävä?**

Kyllä

**7. Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?**

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/34144/2023)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi mm. terveydenhuoltolakia ja oppilas- ja opiskeluhuoltolakia (1287/2013). Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi terveys-tarkastusten ajankohdasta ja sisällöstä uudessa neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Voi-massa oleva neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annettu valtioneuvoston asetus (338/2011) esitetään kumottavaksi. Lisäksi esityksessä tuodaan esiin muutos opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksiin siten, että oppivelvollisuusikäisille opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sähköisestä terveystarkastuksesta, jota käytetään opiskeluterveydenhuollossa ja hyödynnetään laadittaessa ehdotusta arvioksi palveluskelpoisuudesta ennakkoterveystarkastuksessa.

YTHS pitää tärkeänä, että sen poikkeuksellinen rooli korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluiden tuottajana huomioidaan sääntelyä kevennettäessä, jotta välttytään tulkinnanvaraisuudelta. YTHS korostaa sitä, että sen tuottamiin palveluihin sovelletaan lähtökohtaisesti vain niitä terveydenhuoltolain säännöksiä, joihin erikseen viitataan opiskeluterveydenhuoltolaissa.

Sääntelyn keventäminen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon osalta vaikeuttaa entisestään opiskeluterveydenhuollon palveluiden sisällön tulkintaa tilanteissa, joissa terveydenhuoltolain 17 §:ssä ja opiskeluterveydenhuollon oppaassa 2021 mainittujen opiskeluterveydenhuollon palveluiden välinen yhteys ei ole riittävän selkeästi osoitettavissa. Tilanne on ongelmallinen jo nykytilanteessa ja ehdotettu muutos heikentäisi tilannetta entisestään. Sen vuoksi YTHS näkee olennaisen tärkeäksi, että asetuksessa määritellään opiskeluterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut terveydenhuoltolain 17 §:n käsitteitä tarkemmalla tasolla. Tällöin tulkintaongelmia ei synny nykyisellä tasolla.

Tilannetta ei edesauta se, että opiskeluterveydenhuollon oppaassa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon sisältö on määritelty huomattavasti terveydenhuoltolain 17 §:n, uuden neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta annettavan asetuksen ja tartuntatautilain sääntelyä laajemmaksi. Oppaan tulee vastata kaikilta osin lainsäädännön vaatimuksia eli lainsäädännön muutos tulee näkyä myös oppaassa.

Esitetyssä lainsäädännössä ja opiskeluterveydenhuollon oppaassa on ristiriitaisuutta myös tuberkuloosin seulontatutkimusten osalta. Opiskeluterveydenhuollon oppaan mukaan opiskelijoiden tuberkuloosin seulonta toteutetaan opiskeluterveydenhuollossa. Nämä seulonnat koskevat myös muita kuin tartuntatautilain 55 §:ssä mainituissa tehtävissä olevia työharjoittelijoita. Esitetty terveydenhuoltolain 23.2 §:n asetuksenantovaltuutus kattaa kuitenkin vain hyvinvointialueiden seulonnat. Seulontoja ei mainita myöskään esitetyssä neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. YTHS pitää tärkeänä, että sillä on jatkossakin mahdollisuus toteuttaa seulontoja, sillä Suomeen tulee jatkuvasti opiskelijoita alueilta, joissa tuberkuloositartuntoja on runsaasti.

Epäselvyyttä oppaan ja lainsäädännön välillä on myös lausuntojen ja todistusten laatimisvelvoitteessa. Opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n 1 momentissa todetaan todistuksen tai lausunnon laatimista koskevan palvelun kuuluvan opiskeluterveydenhuoltolaissa säädettyjen hoitoon pääsyn enimmäisaikojen piiriin. Tästä huolimatta terveydenhuoltolain 17 §:n perusteella jää tulkinnanvaraiseksi, että mitkä kaikki muut todistukset ja lausunnot kuin psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämät lausunnot kuuluvat opiskeluterveydenhuoltoon. Opiskeluterveydenhuollon oppaassa on kuitenkin mainittu useita erilaisia lausuntoja ja todistuksia. Tosiasiallisten velvoitteiden osalta tilanne on siten epäselvä.

Ehdotetussa neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta annettavan asetuksen 2 §:ssä mainitaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset, mutta esityksen mukaan se ei koske korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa. YTHS:n näkemyksen mukaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa annettavista kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvista rokotuksista on välttämätöntä säätää lainsäädännössä.

YTHS pyytää myös kiinnittämään huomiota opiskelijoihin liittyviin määritelmiin, jotta se olisi yhdenmukaista. On syytä erottaa määritelmät opiskelija ja korkeakouluopiskelija toisistaan, eikä käyttää niitä synonyymeinä. Tästä johtuen määritelmät tulisi selventää asetuksen alussa.

YTHS toivoo tulevansa otetuksi mukaan sähköistä terveystarkastusta koskevaan valtakunnalliseen kehitystyöhön, jotta toisen asteen terveystarkastusrakenne olisi jatkossa yhteneväinen YTHS:n terveystarkastusrakenteen kanssa. Toisen asteen aikuisopiskelijoiden ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa käytettävän sähköisen terveystarkastuksen pohjarakenne olisi tarkoituksenmukaista olla samanlainen.

#### **Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:**

-

#### **Muita huomioita asetusluonnoksista:**

-

Grönroos Mira  
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS)